

تحلیل ابعاد حقوقی حق اعتراض در ایران با مصاحبه با حسین براتی پژوهشگر اجتماعی

اتفاقات اخیر در کسب و کار مردم تاثیر بسیار زیادی گذاشته است در داخل کشور اتفاقاتی که در بازار سرمایه رخ داده و همچنین کسب و کار هایی که به دلیل حفظ جان و اموال خود و رعایت تدابیر امنیتی ناچار به تعطیلی کسب و کار خود شدند که برخی از پیامدهای منفی این اغتشاشات بود. در همین راستا با حسین براتی پژوهشگر مسائل اجتماعی و دینی مصاحبه ای در خصوص ابعاد حقوقی اعتراضات و یا اغتشاشات اخیر انجام شد.

به گزارش خبرنگاران گروه جامعه گزارش خبر، اتفاقات اخیر در کسب و کار مردم تاثیر بسیار زیادی گذاشته است در داخل کشور اتفاقاتی که در بازار سرمایه رخ داده و همچنین کسب و کار هایی که به دلیل حفظ جان و اموال خود و رعایت تدابیر امنیتی ناچار به تعطیلی کسب و کار خود شدند که برخی از پیامدهای منفی این اغتشاشات بود. در همین راستا با حسین براتی پژوهشگر مسائل اجتماعی و دینی مصاحبه ای در خصوص ابعاد حقوقی اعتراضات و یا اغتشاشات اخیر انجام شد.

باتوجه به قانون اساسی و شعار انقلاب اسلامی که بر مبنای استقلال و آزادی هست چه ظرفیت هایی در مورد آزادی در قانون بیان شده؟
با عرض سلام و احترام خدمت شما و حضرت ولی عصر ارواحنا له الفدا و نایب برحق ایشان حضرت آقا امام خامنه ای باتوجه به نگرش فرآیند انقلاب و مواجهه با اتفاقات مهم آن دوران در مقابله با رژیم منحوس پهلوی که حقوق ابتدایی مردم را به رسمیت نمی شناخت باعث تشکیل این انقلاب شد. در همان شرایط امام تاکید بسیار بر مشارکت مردم در تمام عرصه ها را داشت حتی در آن شرایط که بسیار وضعیت نابسامانی بود، امام در برهه های مختلف و اوایل انقلاب با مواجهه با مردم و مذاکرات شورای انقلاب یا مصاحبه با رسانه ها تاکید بر مردمی بودن این نهضت را داشت و این نشانگر عنصر مردمی است که جز عناصر اصلی و ذاتی نظام است. مثل مساله تایید نوع نظام که در دنیا بی سابقه است که برای احاد مردم به رای گذاشته شد. ضمن اینکه قانون اساسی هم به فاصله کوتاهی به همه پرسى گذاشته شد تا مردم در مورد قوانین اساسی کشور تصمیم بگیرند گر چه مردم از سال ۵۷ تا ۴۲ در تجمعات و تظاهرات انقلابی خواستار تشکیل یک حکومت انقلاب اسلامی بودند اما امام با همه این وجود هم تایید نوع نظام و قانون اساسی را به همه پرسى گذاشت.

دقیقا همه این موارد نشانگر مردمی بودن این انقلاب مقدس از اساس و ریشه آن است. در حالی که این نمونه تابحال در هیچ کجای دنیا دیده نشده حتی در کشورهای غربی که دم از دموکراسی و حقوق بشر می زنند.
ناگفته نماند این همه پرسى برای تایید نظام و قانون اساسی در زمانی بود که دشمنان انقلاب و مردم ایران سعی در ضربه زدن به انقلاب و تجزیه ایران را داشتند حتی با این اوصاف رویکرد امام باتوجه به شرایط بحرانی آن زمان کشور بر مردم سالاری دینی و حق انتخاب بود.
در همین راستا در اصل ۲۷ قانون اساسی قانونی مجزا مبنی بر پذیرش فعالیت آزاد مطبوعات، احزاب بر این مطلب که آزادی تجمعات مسالمت آمیز بدون درگیری و حمل سلاح سرد و گرم و شعارهای هنجارشکن تاکید دارد.
بنابراین این اصل از قانون نشان می دهد که انقلاب اسلامی نگاهش به طیف خاصی از جامعه نیست بلکه نگاهش به احاد مردم از هر دین و مذهب و قومیتی است.

باتوجه به اصل ۲۷ قانون اساسی ایران آیا دیگر کشورها علی الخصوص کشورهای غربی هم از چنین قانونی برخوردارند؟
خیر اصل ۲۷ قانون اساسی ما در مقایسه با دیگر کشورها حتی کشورهایی که دم از دموکراسی می زنند در هیچ کدام این کشورها نه تنها قانون مجزا و روشنی در مورد حق اعتراض وجود ندارد بلکه اگر گروهی یا طیفی برای هر چیزی اعتراض مسالمت آمیز حتی بدون حمل سلاح و بدون خرابکاری کنند با مخالفت حکومت مواجه می شوند و در بسیاری موارد حتی مورد ضرب و شتم پلیس و دستگیری هم قرار می گیرند و تحت هیچ شرایطی حق اعتراض و گرد همایی و تجمعات هر چند مختصر هم ندارند.

در حالی که از اوایل انقلاب تا به الان تجمعات زیادی شکل گرفته که الحق و الانصاف تمام تجمعاتی مثل اعتراض فرهنگیان، کارکنان قوه قضائیه، کارگران کارخانجات صورت گرفته که دقیقا اصل ۲۷ را رعایت کرده اند یعنی سلاح حمل نکردند، خرابکاری نکردند، و چون اعتراضشان خلاف مبانی اسلام نبود حکومت انقلاب اسلامی نه تنها با آنان مقابله نکرد بلکه امنیتشان هم را تامین کرد. پس این مطلب در ایران این قدر واجب بوده که بعد از یک دهه از انقلاب با وجود مسائل مختلفی که در کشور مثل تجزیه طلبی مواجه شده بازم اساسا این اصل مورد بازنگری قرار نگرفت و به قوت خود باقی ماند.
جمهوری اسلامی ایران هیچگونه ترسی از نظر و دیدگاه مخالفان خود ندارند چون هدفش آگاهی مردم است و یکی از ارزش های نظام ما حکمرانی آگاهانه است.

تفکیک اعتراض و اغتشاش چگونه است و مواجهه حقوقی با آن باید چگونه باشد؟
باتوجه به اتفاقات و ناآرامی های اخیر کشور باید در این بستر بحث شود که مخاطب منظور را بفهمد گرچه تحت هیچ قانون و اساسی نمی توان اتفاقات اخیر را اعتراض نامید و دقیقا اتفاقات اخیر یک اغتشاش تمام عیار است.

بحث اعتراض و اجتماعات همانطور که عرض کردم یک آزادی مشروع است اساسا اصل هشتم و بیست و هفت قانون اساسی رابطه تنگاتنگی باهم دارد اصل هشتم قانون اساسی مبنی بر تکلیف مردم در امر به معروف و نهی از منکر و دعوت به خیر است و این دواصل باهم پیوند دارند.
از نظر قانون اساسی یکی از تکالیف بر اساس اصل سوم مشارکت عامه مردم در تعیین سرنوشت سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و.. است.
این مشارکت ها فقط در انتخابات خلاصه نمی شود بلکه مشارکت مستمر مردم است و قانون برای آن ابزاری مشخص کرده چون این انقلاب یک انقلاب مردمی است که یکی از همان ابزارها اعتراض بحق با رعایت شرایط اصل بیست و هفت قانون اساسی است.

اعتراض به صورت جمعی خطری ندارد و نشان دهنده مطالبه گری افراد جامعه است و این خیلی خوب است چون مشخص می شود جامعه بیدار است ولی اگر قرار باشد مثل اتفاقات اخیر به بهانه اعتراض اشخاصی شروع به خرابکاری، اغتشاش، و تضعیف امنیت عمومی کشور کنند قطعاً طبق همان قانون

اساسی و همان شرایطی که در اصل ۲۷ گنجانده شده باید با این افراد مقابله شود و هیچ فرقی ندارد این اشخاص سلبریتی، یا قومیت خاص یا... باشند مقابله با این افراد واجب است چون اگر نظام نخواهد ورود کند و آنهایی که به اسم اعتراض دست به هرجنایتی می زنند را دستگیر کند سنگ روی سنگ بند نمی شود و امنیت عمومی خدشه دار می شود.

وقتی اعتراض را از دید اصل ۲۷ قانون اساسی نگاه کنید دیگر از داخل این اعتراض رجزخوانی و خواسته نامعقول و اغتشاش بیرون نمی آید. بلکه یک مطالبه گری و پاسخ درست بیرون می آید. یعنی وقتی شخصی به عنوان اعتراض حقی ضایع شده را طلب می کند انتظار پاسخگویی و احقاق حق را دارد بنابراین دقیقاً همینجا است که فرق بین اعتراض و اغتشاش مشخص می شود.

البته باید توجه داشت دقیقاً آن خواسته چی بوده که معترض آن را طلب کرد. پس اعتراض در تعیین مسیر نوشت است ولی وقتی برای عقده گشایی شخص دست به خرابکاری، سردادن شعارهای هنجارشکن و اختلال در زندگی مردم و برهم زدن نظم عمومی می کند دیگر اعتراض نیست بلکه اغتشاش تمام عیار است.

پیامدهای منفی اقتصادی در مورد اتفاقات اخیر کشور چه بوده است؟

نامنی اقتصادی آسیب مشهود اغتشاشات اخیر است. اتفاقات اخیر در کسب و کار مردم تاثیر بسیار زیادی گذاشته است در داخل کشور اتفاقاتی که در بازار سرمایه رخ داده و همچنین کسب و کارهایی که به دلیل حفظ جان و اموال خود و رعایت تدابیر امنیتی ناچار به تعطیلی کسب و کار خود شدند که برخی از پیامدهای منفی این اغتشاشات بود.

این شرایط باعث ایجاد یک فضای روانی بین مردم شده که نمونه آن را در بازار دلار می بینیم که قیمت ها بدون هیچ پشتیبانی و دلیل اقتصادی افزایش یافته اند. زیرا برخی تصور می کنند برای جلوگیری از ضرر و زیان خود در صورت کاهش ارزش پول ملی، باید اموال و سرمایه های خود را به یک ارز بین المللی تبدیل کنند. همه این موارد بخاطر اتفاقات و ناآرامی های ۶۰ روز اخیر است.

فضای روانی ایجاد شده در بین افراد جامعه به اقتصاد گره خورده و تاثیر منفی خود را در افزایش قیمت دلار و کارزارهای متعدد دیگر به جا گذاشته است.